

Informatie over:

Darmafsluiting (ileus)

Een ileus is een plotselinge stoornis in de passage van voedsel door de darm, omdat de doorgang belemmerd wordt. Dit wordt ook wel een darmafsluiting of darmobstructie genoemd. Voedsel kan het lichaam dan niet als ontlasting verlaten. Hierdoor kunnen ernstige klachten en zelfs een levensgevaarlijke situatie ontstaan.

Een ileus kan zowel in de dunne als in de dikke darm optreden. Als er sprake is van een volledige darmafsluiting heet dat een ileus. Wanneer nog wel enige passage mogelijk is, wordt dat een sub-ileus genoemd.

Mogelijke oorzaken

Een ileus kan op verschillende manieren ontstaan.

- *Obstructie-ileus (mechanische ileus)*
Een obstructie-ileus ontstaat wanneer een 'obstakel' de doorgang blokkeert. De doorgang wordt afgesloten door bijvoorbeeld een tumor, door littekenweefsel (verklevingen) of door een kronkel in de darm (volvulus). De darm zal proberen om door middel van heftige samentrekkingen het voedsel langs het obstakel te duwen.
- *Paralytische ileus (verlammende ileus)*
Deze vorm van een darmafsluiting ontstaat wanneer de beweging van de darm ernstig vertraagd of afwezig is. De darm ligt stil, waardoor voedsel ophoopt en het lichaam niet kan verlaten. Dit kan ontstaan als gevolg van:
 - buikvliesontsteking;
 - abces in de buik;
 - alvleesklierontsteking;
 - gebruik van bepaalde medicijnen;
 - de verdoving na een grote buikoperatie.
- *Chronische intestinale pseudo-obstructie*
Een bijzondere vorm van een ileus is chronische intestinale pseudo-obstructie (CIP). Dit is een bewegingsstoornis van de darm die op elke leeftijd kan optreden. De klachten treden met tussenpozen op, maar zijn vaak wel blijvend. Meestal is ook de voedselpassage door de slokdarm en maag verstoord. Bij CIP is er geen obstakel dat de doorgang belemmert. Deze vorm van een ileus kan ontstaan door:
 - Beschadiging van de spieren in de darmwand door een andere ziekte (bijvoorbeeld sclerodermie, SLE en amyloïdose).
 - Beschadiging van de zenuwen in de darmwand. Dit is een zeldzame complicatie die voor kan komen bij diabetes.
 - Hormonale afwijkingen.
 - Langdurig medicijngebruik bij onder andere de ziekte van Parkinson.
 - Ontsteking van het darmslijmvlies als gevolg van bestraling.
 - Coeliakie (glutenintolerantie).
 - In sommige gevallen is de oorzaak onbekend. Dit wordt ook wel idiopathisch genoemd. De darmafsluiting wordt in dat geval een chronische idiopathische intestinale pseudo-obstructie (CIIP) genoemd.

Informatie over:

Darmafsluiting (ileus)

Klachten

De klachten zijn afhankelijk van de oorzaak van de ileus.

De klachten bij obstructie-ileus en CIP zijn:

- aanvallen van hevige buikpijn (kolieken);
- een opgezette buik;
- een pijnlijk gevoel als de arts op de buik drukt;
- braken; het braaksel wordt steeds donkerder van kleur en lijkt steeds meer op ontlasting.
- het wegblijven van winden en ontlasting;
- vaak zijn de heftige samentrekkende bewegingen van de darm duidelijk zichtbaar aan de buitenkant. Meestal zijn er ook veel darmgeluiden, het zogenaamde 'gootsteengeruis'.

De klachten bij een paralytische ileus zijn:

- matige en constante buikpijn;
- een opgezette buik;
- braken: het braaksel wordt steeds donkerder van kleur en lijkt steeds meer op ontlasting;
- het wegblijven van ontlasting en winden;
- er zijn geen darmbewegingen en geen darmgeluiden; er is sprake van een 'stille buik'.

Bij een dunne darmileus beginnen de klachten vaak acuter en staat braken meer op de voorgrond dan bij een dikke darmileus.

Daarnaast kunnen er in beide gevallen klachten zijn van de achterliggende ziekte, bijvoorbeeld een buikvliesontsteking of een tumor. Wanneer de ileus niet op tijd wordt ontdekt en behandeld kan een levensbedreigende situatie ontstaan. Door ophoping van ontlasting in de darm kan de darmwand openbarsten (perforeren). Dit wordt een darmperforatie genoemd. Als gevolg van een darmperforatie kan een buikvliesontsteking ontstaan. Ook kan een gedeelte van de darm afsterven doordat de doorbloeding van de darmwand ernstig belemmerd is. Als dat gebeurt, is snel operatief ingrijpen noodzakelijk.

Vaststellen ileus

- *Buikoverzichtsfoto*
In veel gevallen zijn de klachten duidelijk herkenbaar voor een arts. Dit wordt meestal bevestigd door middel van een röntgenfoto (buikoverzichtsfoto). Op de foto zijn de uitgezette, met gas of ontlasting gevulde darmlussen duidelijk te zien. De arts zal vervolgens naar uw buik luisteren om vast te stellen of het een obstructie-ileus of een paralytische ileus is.
- *Röntgenonderzoek met contrastvloeistof*
In sommige gevallen zal de arts een röntgenonderzoek met bariumcontrast doen. Bijvoorbeeld als de obstructie niet volledig is, zoals bij een sub-ileus.

Informatie over:

Darmafsluiting (ileus)

Bij dit onderzoek vult de arts uw darm via de anus met contrastvloeistof. De darm en de eventuele afsluiting is daardoor duidelijk te zien op de röntgenfoto's.

- *Overige onderzoeken*

Soms wordt ileus vastgesteld of uitgesloten door middel van een CT-scan, MRI-scan, een kijkonderzoek van de darm (colonoscopie) of een (kijk)operatie.

Behandeling

Bij een obstructie-ileus moet eigenlijk altijd een operatie uitgevoerd worden, om de obstructie op te heffen. Meestal zal de chirurg het deel van de darm met de obstructie verwijderen. De twee uiteinden worden aan elkaar gehecht. In sommige gevallen krijgt u een stoma na de operatie. Een stoma is een kunstmatige uitgang voor ontlasting via uw buikwand. Meestal is dit een tijdelijk stoma, dat wordt aangelegd om de genezing van de darm te bevorderen.

Als een obstructie-ileus wordt veroorzaakt door verklevingen in de darm, is de chirurg vaak terughoudend met een operatie. Verklevingen zijn inwendig littekenweefsel die ontstaan door bijvoorbeeld een operatie. Bij een nieuwe operatie, om de (sub)ileus op te heffen, kunnen dus weer nieuwe verklevingen ontstaan.

Bij een paralytische ileus moet de onderliggende oorzaak behandeld worden. Een operatie is in dat geval niet altijd nodig. Wanneer er complicaties zijn zoals een darmperforatie, is een spoedoperatie noodzakelijk. Als de ileus is opgeheven, gaat het meestal snel beter en zijn de vooruitzichten in het algemeen goed.

Tips en adviezen

Als u een sub-ileus heeft, bijvoorbeeld door een tumor of door verklevingen, kunt u de klachten mogelijk verminderen door aanpassingen in uw voedingspatroon. Het dieet is afhankelijk van een precieze plaats van de ileus. Raadpleeg daarom een diëtist of vraag uw specialist om advies.